

فقر آماری مرکز آمار و سر مایه‌ای که دفع می‌شود

در حالی که بازار سرمایه کشور فرصت‌های خوبی برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی دارد اما در مرکز آمار ایران اطلاعات چندانی از بخش بازار سرمایه کشور وجود ندارد، حال اگر دلیل این امر کوتاهی ار کان بازار سرمایه کشور در ارائه اطلاعات به مرکز آمار ایران است، باید این کوتاهی یا تأکید مقام‌هایی چون رئیس سازمان بورس اوراق بهادار کشور بر طرف شود. تمامی کشورها یک پنجره واحد آماری رسمی دارند تا مخاطبان داخلی و خارجی از طریق این درگاه اینترنتی بنا به فرآخور نیاز خود از آمارها بهره‌بر داری کنند، در این میان در شرایطی که مرکز آمار ایران می‌تواند با ارائه آمار و ارقام صحیح از وضعیت اقتصاد ایران در واقع نقش مهمی را در رابطه با جذب سرمایه‌گذاری خارجی ایفا کند اما در این بخش مرکز آمار دچار فقر است و همین فقر آماری مرکز آمار موجب دفع سرمایه داخلی و خارجی می‌شود. در داده‌های ارائه شده از سوی مرکز آمار خبری از شاخص‌های مربوط به بازار سرمایه و به‌طور مشخص بورس اوراق زیر نظر سازمان بورس اعم از اوراق بهادار، کالا، فرابورس و انرژی نیست، این در حالی است که به‌طور نمونه اوراق مشارکت دولتی و اسناد خزانه‌ای که در بازار سرمایه کشور ارائه می‌شود در سال حداقل بیش از ۱۷ درصد سود دارد و این امر برای سرمایه‌گذار خارجی یک فرصت طلایی به شمار می‌رود زیرا در این کشور تورم پایین است و سودی که از سرمایه‌گذاری در بازار سرمایه و اوراق بدهی و اسناد خزانه دولتی تحصیل می‌کنند، قابل ملاحظه‌تر از میزان سودی است که سرمایه‌گذار داخلی تحصیل می‌کند چراکه تورم در ایران حدود ۱۰ درصد است.

اما متأسفانه به دلیل ضعف در معرفی فرصت‌های سرمایه‌گذاری در اقتصاد ایران از طریق ارائه آمارهای صحیح و بهنگام از طریق مرکز آمار امروز به دلایل واهی در داخل کشور دچار تنگنای مالی هستیم. اقتصاد ایران از حیث تنوع و وسعت بسیار با ملاحظه داده‌های این مرکز که به یک شمای کلی و نزدیک به واقعیت از بخش‌های مختلف اقتصادی ایران دست پیدا کند، این در حالی است که دولت محترم باید بداند سرمایه‌گذار داخلی و خارجی از پنجره آمارهای رسمی یک کشور به ارزیابی موقعیت سرمایه‌گذاری پرداخته و سپس اقدام به سرمایه‌گذاری می‌کند. مرکز آمار ایران و همچنین بانک مرکزی دو مرجعی هستند که به تهیه انواع آمارهای اقتصادی، اجتماعی و… می‌پردازند، با این حال آمار ارائه شده توسط این دو مرجع با استانداردهای جهانی فاصله دارد، البته باید از رصاحتی که اخیراً در رابطه با ارائه آمار و به‌روزرسانی در گاه اینترنتی این دو مرجع اتفاق افتاده است، تشکر کرد اما باید سرمایه‌گذاری در تحول این بخش شدت بگیرد.

امروزه در دنیا علم آمار چنان رشدی کرده است که با اندک انحراف تصویری از واقعیت‌های بخش بخش جامعه را برای انواع مخاطبها و ذی‌نفع‌ها ترسیم می‌کند، اما هنوز در کشور سیاستگذاران بر اساس آمارهایی که وجود خارجی ندارد یا مربوط به گذشته است یا از واقعیت آمار گرفته و آمارهای درون‌سازمانی و دستگامی است و… اقدام به تصمیم‌گیری می‌کنند، از همین رو است که سیاستگذاری اثربخش به یک ارز و تبدیل شده است. حال از آنجا که علی‌الظاهر دولت دوازدهم خود را مدافع جذب سرمایه‌گذاری خارجی معرفی می‌کند، باید عنوان داشت فرصت‌های جذب سرمایه‌گذاری خارجی باید از سامانه مرکز آمار برای مخاطبان داخلی و خارجی به نمایش گذاشته شود.

یکی از بخش‌هایی که اقتصاد ایران می‌تواند به واسطه به‌نمایش گذاشتن آن بخش سرمایه‌گذاران خارجی و داخلی را جذب کند، بازار سرمایه است اما متأسفانه در آمارهای ارائه شده در بخش بازار سرمایه مرکز آمار خبری از شاخص‌ها و اطلاعات و داده‌های بازار سرمایه نیست.

در این میان در یکی از نشریات مرکز آمار اشاره شده بود که دلیل فقر آماری در حوزه بازار سرمایه و به‌طور مشخص حوزه بورس اوراق بهادار، کالا، فرابورس و انرژی جذب سرمایه‌گذاری خارجی از سوی بورس‌های مذکور بوده است که اگر این امر صحت داشته باشد، سازمان بورس اوراق بهادار باید ارکان بازار را به ارائه اطلاعات به مرکز آمار ایران ملزم کند و در این رابطه مرکز آمار نیز باید تمامی بخش‌هایی را که در ارائه آمار و اطلاعات به این سازمان کاهلی می‌کنند به افکار عمومی معرفی کند.

یکی از دلایل اینکه امروز اقتصاد ایران در بعد شفافیت، سیاستگذاری، جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی با چالش مواجه است، همین فقر آماری در کشور است و برخی دستگاه‌های عموماً دولتی سهواً یا عمدتاً به شدت در جهت تدوام ارت‌های اطلاعاتی رفتار می‌کنند که این رفتارهای غیرصحیح باید اصلاح شود. لازم به توضیح است فقط ارزش کنونی بازار اوراق بهادار کشور در سطح ۱۰۰ میلیارد دلار است که چادار فرصت‌های خوبی در بازار سرمایه کشور به وجود آید چرا که این بخش به تنهایی می‌تواند پذیرای جذب سرمایه‌گذاری خارجی در سطح ۱۰۰ میلیارد دلار باشد، از این رو انتظار می‌رود مسئولان این بخش امر جذب سرمایه‌گذاری خارجی و شفافیت، تسهیل سرمایه‌گذاری و … را جدی بگیرند.

حجیر

اجرای دوباره کارت‌های خرید کالا از یک ماه دیگر

پس از یک دوره مانور رسانه‌ای بانک مرکزی درباره کارت‌های اعتباری خرید کالا و مسکوت ماندن در اجرا، رئیس اتحادیه لوازم خانگی از اجرای طرح فروش لوازم خانگی با کارت‌های اعتباری کالا از یک ماه آ آینده خبر داد.

طرح خرید کالا از طریق کارت‌های اعتباری را که با هدف تقویت تقاضا در بازار و کاهش رکود قرار بود سال قبل اجرا شود، عملاً مسکوت ماند. یکی از ایرادات طرح در سال گذشته قابلیت نقد شدن کارت‌ها در پورهای فروشگاهی بود. اکنون بانک مرکزی تصمیم گرفته با آمادسازی زیرساخت‌های فروشگاهی، بار دیگر خرید با این کارت‌ها را عملیاتی کند. در این خصوص، محمد طحان پور در مراسم رونمایی از یک محصول لوازم خانگی جدید تولید داخل، اظهار داشت: طرح فروش لوازم خانگی با کارت‌های اعتباری تا یک ماه دیگر اجرایی می‌شود و در حال حاضر مقدمات این کار در دست اجراست. وی با بیان اینکه در این طرح، پول به‌طور مستقیم به حساب تولیدکننده واریز می‌شود، افزود: تولیدکنندگان باید دفاتر فروش خود را تقویت کنند و هر شرکتی که نمایندگی بیشتری برای فروش کالا داشته باشد، فروش بیشتری با استفاده از کارت‌های اعتباری خواهد داشت.

طحان پور در ادامه با بیان اینکه در حال حاضر تولیدکنندگان با مشکلات مختلفی روبه‌رو هستند، توضیح داد: تولیدکنندگان چوب مالیات بر ارزش افزوده را می‌خورند، بازار کشتش خرید نقدی ندارد و در این شرایط، هنوز چک اول وصول نشده باید ۹ درصد مالیات بر ارزش افزوده پرداخت کنند. طحان پور با اشاره به بالا بودن سود تسهیلات بانکی برای تولیدکنندگان اظهار داشت: سود بانکی به صورت اسمی ۱۵ درصد است اما در نهایت این تسهیلات با نرخ بالای ۲۳ درصد به دست تولیدکننده می‌رسد، در چنین وضعیتی تولیدکننده باید بابت مواد اولیه از جمله فولاد به شرکت‌های عرضه‌کننده این مواد، پول نقد پرداخت کند. وی تصریح کرد: مشکل گرانی مواد اولیه برای تولیدکنندگان وجود دارد ولی نمی‌توانند قیمت تولیداتشان را افزایش دهند، زیرا بازار کشتش لازم را ندارد. طحان پور در ادامه از برنامه‌ریزی اتحادیه لوازم خانگی برای متصل شدن اعضای صنف لوازم خانگی به شبکه فروش اینترنتی خبر داد و گفت: تا پنج سال آینده ۶۰ درصد اصناف در ایران جمع می‌شوند، مگر اینکه کالای تولیدی تحت برند عرضه کنند یا فروشگاه بزرگی شوند و خدمات مناسبی ارائه دهند.

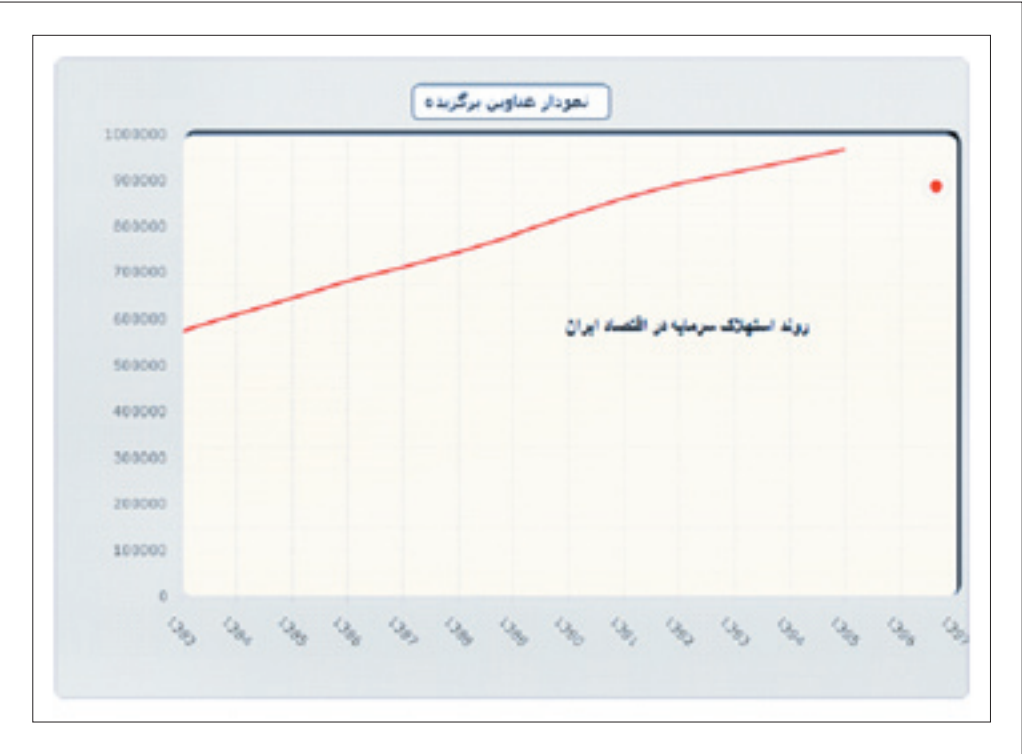
چون

گزارش یک

صادق حسن‌زاده

بررسی علل تعطیلی کارخانه‌های نامدار

اقتصاد ایران فرسوده‌تر می‌شود

خبر تعطیلی کار تن‌سازی مشهد، یکی از باسابقه‌ترین کارخانه‌های کشور، پس از بسته‌شدن کارخانه اری، نکست دیگری برای صنعت ایران بود. بنابر آمارهای موجود از وضعیت صنایع و کارخانجات کشور، نفس برخی کارخانه‌ها به شماره افتاده است، به‌ویژه کارخانه‌هایی که باسابقه‌تر هستند و قدمت طولانی‌تر دارند. سؤال اساسی اینجاست که چرا در ایران کارخانه‌ای به قدمت شرکت کوئنگو گومی وجود ندارد. چرا در ایران کارخانه‌های تولیدکننده صنایع کاربردی مانند شرت‌آرچ می‌یابند یا پمپ‌خه این سؤال را باید در آمارهای سرمایه‌گذاری و تجهیز

به‌روزرسانی ماشین‌آلات خود کوشیده‌اند؟ آمار روند استهلاک سرمایه در ایران حاکی از آن است که اقتصاد کشور روزبه‌روز فرسوده‌تر می‌شود. بررسی آمارهای بانک مرکزی از روند استهلاک سرمایه ثابت در ایران نشان می‌دهد که در ۱۳۸۲، به‌رقم ۱۰۰ هزار میلیارد تومان در سال ۱۳۸۵ رسیده است. این افزایش به خوبی نشان می‌دهد در سال‌های پیشین سرمایه‌گذاری‌ها در بخش‌های ماشین‌آلات و تجهیزات نتوانسته روند فراینده استهلاک را پوشش دهد. مؤید این ادعا روند تشکیک سرمایه ثابت بخش‌های متعدد اقتصادی در همین دوره است.

بنابسر آمارهای بانک مرکزی از روند تشکیک سرمایه ثابت در دوره ۱۳۸۲ تا ۱۳۹۵، به سال ۸۳ تا سال ۱۳۹۵ افزایشی بوده است. این موضوع دلالت بر این نکته دارد که در بیشتر کشور، سرمایه‌گذاری‌ها در بخش‌های تجهیز ماشین‌آلات و به‌طور کلی سرمایه‌گذاری به شدت کاهش است.

شاید بر همین اساس بتوان پیش‌بینی کرد که در سال‌های آینده، دینومی و رشکستگی صنایع بزرگ همچنان تداوم داشته باشد. در این میان، در حالی دولت می‌کوشد نرخ سرسام‌وار ۴/۵ درصدی بیکاری را تقلیل دهد که متأسفانه نرخ بیکاری هر روز مستهلک‌تر می‌شوند، به طوری که رقم ۶۰ هزار میلیارد ریالی استهلاک سرمایه در سال ۱۳۸۲، به‌رقم ۱۰۰ هزار میلیارد تومان در سال ۱۳۸۵ رسیده است. این افزایش به خوبی نشان می‌دهد در سال‌های پیشین سرمایه‌گذاری‌ها در بخش‌های ماشین‌آلات و تجهیزات نتوانسته روند فراینده استهلاک را پوشش دهد. مؤید این ادعا روند تشکیک سرمایه ثابت بخش‌های متعدد اقتصادی در همین دوره است.

بنابسر آمارهای بانک مرکزی از روند تشکیک

سرمایه ثابت در دوره ۱۳۸۲ تا ۱۳۹۵، به

سال ۸۳ تا سال ۱۳۹۵ افزایشی بوده است. این

موضوع دلالت بر این نکته دارد که در بیشتر کشور، سرمایه‌گذاری‌ها در بخش‌های تجهیز ماشین‌آلات و به‌طور کلی سرمایه‌گذاری به شدت کاهش است.

شاید بر همین اساس بتوان پیش‌بینی کرد که در سال‌های آینده، دینومی و رشکستگی صنایع بزرگ همچنان تداوم داشته باشد. در این میان، در حالی دولت می‌کوشد نرخ سرسام‌وار ۴/۵ درصدی بیکاری را تقلیل دهد که متأسفانه نرخ بیکاری هر روز مستهلک‌تر می‌شوند، به طوری که رقم ۶۰ هزار میلیارد ریالی استهلاک سرمایه در سال ۱۳۸۲، به‌رقم ۱۰۰ هزار میلیارد تومان در سال ۱۳۸۵ رسیده است. این افزایش به خوبی نشان می‌دهد در سال‌های پیشین سرمایه‌گذاری‌ها در بخش‌های ماشین‌آلات و تجهیزات نتوانسته روند فراینده استهلاک را پوشش دهد. مؤید این ادعا روند تشکیک سرمایه ثابت بخش‌های متعدد اقتصادی در همین دوره است.

بنابسر آمارهای بانک مرکزی از روند تشکیک

رئیس خانه صنعت و معدن جوانان در گفت‌وگو با «جوان» مطرح کرد

نخست صورت‌های حسابداری بنگاه‌هاست، به طوری که بنگاه‌ها با دستکاری ارقام استهلاک سرمایه‌ای خود و افزایش آن، هزینه‌های خود را افزایش می‌دهند تا مالیات کمتری پرداخت کنند یا قیمت‌های فروش تولیدات را از تقادهند اما این موضوع تنهابه‌بنگاه‌های معدودی مربوط می‌شود. از سوی دیگر بیشتر بنگاه‌ها نه تنها در این سال‌ها تلاشی برای تجهیز و کاهش فرسودگی خود نکرده‌اند بلکه با اتکا به رانت‌های دولتی حیات خود را باز یابی کرده‌اند. نمونه بارز این موضوع را می‌توان در استفاده برخی بنگاه‌ها از مابه‌التفاوت ارز دولتی و آزاد بررسی کرد. برخی بنگاه‌های تولیدی در کشور هزینه‌های خود را از مابه‌التفاوت قیمت ارز دولتی و آزاد تأمین می‌کنند.

اما با این حال مهم‌ترین نحوه و شیوه مدیریت این بنگاه‌هاست. متأسفانه بسیاری از بنگاه‌های تولیدی که متعلق به بخش‌های عمومی است، از مدیریتی ضعیف و ناکارآمد رنج می‌برد. بر این اساس هزینه استهلاک این بنگاه‌ها شدیداً در این سال‌ها افزایش یافته است. بنگاه‌هایی که بیشتر تحت مدیریت بخش‌های عمومی است، ساختارهای مدیریتی و کارآمدی ضعیفی دارند؛ مشکلی که حتی با بورس‌سازی این بنگاه‌ها هنوز حل نشده باقی مانده است و این بحران را به خوبی می‌توان در بنگاه‌های بزرگ نیز دید.

■ **غیررقابتی شدن تولیدات**

از سوی دیگر روند افزایشی استهلاک، شاخص‌های رقابت‌پذیری و استانداردهای تولیدی را نیز نشانه می‌رود، به گونه‌ای که عدم سرمایه‌گذاری در بخش‌های تجهیز منابع موجب می‌شود تولیدات داخلی در بازارهای خارجی نتوانند رقابت‌پذیر باشد یا اقتصاد مقیاس آنها نتواند از قیمت تمام‌شده پایین‌باشد. به نظر می‌رسد آنچه تاکنون موجب شده برخی کالاهای تولید داخل در بازارهای صادراتی نقش داشته باشد، مربوط به بنگاه‌هایی است که یا از رانت دولتی برخوردارند یا دارای مزیت تولیدی مانند انرژی ارزان‌قیمت هستند. این موضوع بی‌تأثیر در افزایش بهره‌وری اقتصادی کشور نیست چراکه بانگاه‌ها با تعدیه از منابع دولتی، دیگر تلاشی برای کاهش هزینه‌های خود نمی‌کنند.

بنابراین رشکستگی کارخانه‌هایی نظیر

کارتن‌سازی مشهد اریج، امروز خود را نشان داده چرا که اینچنین رشکستگی‌هایی چندان مربوط به دوره خاص نیست. برای حل این مصائب به نظر می‌رسد باید بر شیوه مدیریتی نگاه انداخت تا موارد دیگر.

کاسپین شارژ شد

بالاخره به داد فرشتگان سپرده‌گذار رسیدند

برای سپرده‌های کلان بالای ۲۰۰ میلیون تومان است، به‌گونه‌ای که مقرر شده به هر یک از سپرده‌گذاران بالاتر از ۲۰۰ میلیون نیز همین حد یعنی ۲۰۰ میلیون تومان پرداخت شود تا در ادامه وضعیت باقی سپرده‌گذاران به‌طور علی‌الحساب پرداخت شود، به گونه‌ای که تا ۹۰ درصد اختصاص پیدا کرده و ۱۰ درصد باقی‌ماند و تا زمانی که اموال شناسایی شده و اگر پاسخگو باشد پرداخت کامل شود، در این حالت ممکن بود حتی ۱۰ درصد مانده پرداخت نشود. اما انطور که معاون نظارت بانک مرکزی اعلام کرده است مقرر شده بایقمانده ۲ درصد مانده را تشکیل می‌دهند به هر یک تا ۲۰۰ میلیون تومان پرداخت خواهد شد. اما با توجه به اینکه در کنار فرشتگان، هفت تعاونی دیگر نیز زیرمجموعه کاسپین خود را البته از اول فرشته‌خیدی بانک مرکزی برای تأمین نقدینگی مورد نیاز مؤسسه کاسپین برای پرداخت سپرده‌های سپرده‌گذاران سایر تعاونی‌های ساماندهی شده توسط این مؤسسه نیز تصمیمات لازم را اتخاذ کرده است.

تصمیم خواهیاند دیگر برای سپرده‌گذاران فرشتگان ورود به پرداخت

تصویر اقتصاد

واردات کالاهای آمریکایی در پسا برجام ۲ برابر شد

با وجود تصریح رهبر معظم انقلاب برای جلوگیری از واردات کالاهای مصرفی از آمریکا، آمار گمرک نشان می‌دهد واردات کشورمان از آمریکا نسبت به دوران قبل از برجام بیش از دو برابر شده است. به گزارش مشرق بر اساس آمار گمرک، در نیمه اول سال ۱۳۹۴ که هنوز برجام اجرایی نشده بود، ایران ۱۹/۶ هزار تن کالا از آمریکا وارد کرد که ارزش آن ۳۷ میلیون و ۲۷۰ هزار و ۳۲ دلار بود. مطابق آمارهای گمرک، کالای آمریکایی به ارزش ۷۹ میلیون و ۹۵۸ هزار و ۳۵۷ دلار بوده است. بر اساس آمارهای گمرک، در نیمه اول امسال و در دوران موسوم به پسا برجام نسبت به نیمه اول سال ۹۴ و قبل از اجرایی شدن برجام، واردات کالاهای آمریکایی از لحاظ ارزش دلاری ۱۱۵ درصد افزایش پیدا کرده، یعنی بیش از دو برابر شده است. واردات کالاهای آمریکایی در لحاظ وزن نیز در نیمه اول ۱۳۹۶ نسبت به نیمه اول ۱۳۹۴ بالغ بر ۲۴ درصد و ارزش ریالی آن ۱۳۶ درصد رشد کرده است.

نگارخانه

مجید شاکری*

چرا حذف دلار از مرادات تجاری اثر ضدتحریمی دارد؟

نکته‌ای که در دیدار رهبر معظم انقلاب اسلامی و رئیس‌جمهور روسیه، باژتاب رسانه‌ای ویدیوای پیدا کرد، تأکید بر اثر ضدتحریمی حذف دلار از مبادلات تجاری بود. سؤال آن است که آیا این گزاره، جدای از بُعد سیاسی، به لحاظ فنی صحیح است.

دلار از جنبه‌های مختلف در فضای بین‌الملل مؤثر و مهم است. از یک‌طرف بیش از ۸۰ درصد انتقال ارزی در بیشتر سونیفت روی دلار است و از طرف دیگر بخش مهمی از انتقال‌های غیردلاری هم در بخشی از چرخه انتقال خود، چرخه دلار را لمس می‌کنند.

از طرف دیگر سهم سرمایه‌گذاری با مبدأ دلاری نسبت به کل سرمایه‌گذاری، در مقایسه با سهم آمریکا از جمع جی.دی.پی دنیا به‌مراتب بیشتر است. از این بُعد اساساً هر مؤسسه معتبر برای ملای ادامه حیات خود تا حد زیادی «بنیان» به دسترسی به چرخه دلار دارد. زیانه‌داری آمریکا برای اعمال تحریم‌های مالی از همین «بنیان» استفاده می‌کند. به‌عنوان مثال درباره چارچوب تحریمی ایران، اگر مؤسسه‌های مالی با یکی از اعضای ایرانی فهرست تحریمی آمریکا (SDN LIST) همکاری کنند، بر خلاف تصور رایج، مجازات او ابتدائاً نه جریمه نقدی که در واقع قطع شدن از چرخه دلار است. به بیان دیگر در صورتی که یک مؤسسه غیرآمریکایی هدف مجازات وزارت خزانه‌داری آمریکا قرار گیرد، در مرحله اول دسترسی‌اش به اتاق پایاپای دلار دچار مشکل می‌شود. در مرحله بعد اگر بخواهد مجدداً وصل شود، بعد از پرداخت جریمه تعیین شده، امکان وصل مجدد خواهد داشت. در واقع رؤیای جریمه‌کرد بانک‌های غیرآمریکایی از سوی آمریکا ناشی از مثلاً توان قضایی آمریکا نیست بلکه از هژمونی دلار آغاز می‌شود. زیرساخت و امکانات فنی و روابط قضایی چرخه دلار کاملاً در اختیار آمریکایی‌هاست. طبعاً، در صورتی که یک مؤسسه اروپایی یا روسی با آسیای شرقی توسط خزانه‌داری از چرخه دلار قطع شود، دولت متبوع آن مؤسسه تنبیه می‌شود و هیچ کار فنی‌ای برای وصل مجدد آن به چرخه دلار و دفاع از بانک واقع‌شده در خاک خود نمی‌تواند بکند. از این حقیقت در محافل مالی و سیاسی به‌عنوان «لیمحه‌سازی دلار» یاد می‌شود.

■ **کاهش سهم دلار از مبادلات جهانی**

هر یکبار از خلع سلاح می‌کند

هر نوع تلاش برای کاستن از سهم دلار در مرادات جهانی یک گام برای کاهش «بنیان» مؤسسات مالی به چرخه دلار است. به بیان بهتر اگر ملاسم به دلار از مبادلات روی سونیفت زیر ۵۰ درصد بود، عملاً امکان استفاده فوق از دلار برای آمریکایی‌ها فراهم نبود و تحریم‌های ثانویه مالی اساساً قابل اعمال نبود. از این نظر در بلندمدت، اثر ضدتحریمی حذف دلار از مبادلات دوچانبه امری واضح است.

آیا در کوتاه‌مدت، مثلاً در همین بسته تحریمی پیش‌رو که اجرایی آن از روز ۱۳ خرداد برای روسیه، ایران و کره شمالی آغاز شده است، حذف دلار از مبادلات با ورود به استفاده از ارزهای محلی یا در نمونه کامل‌تر، پیمان‌های پولی دوچانبه، اثر ضدتحریمی خواهد داشت؟ وقتی بین دو کشور مثلاً ایران و ترکیه، پیمان پولی دوچانبه یا به‌صورت ناقص‌تر، تاخت‌ارزی لیر و ریال منعقد می‌شود، یک کانال ارزی جدید جدا از روش‌های موجود ایجاد می‌شود که مسدود کردن آن، مستلزم اعمال تحریم از جانب آمریکایی‌هاست. این کانال جدید از دو جنبه مهم است: اولاً چون انتقال ارزی جدا از بستری‌های رسمی موجود و خارج از ارزهای جهان‌رواست، پیش‌ان به‌مراتب سخت‌تر و پیدا کردن هدف‌های تحریمی بسیار هزینه‌برتر خواهد بود. ثانیاً بخش مهم یک پیمان دوچانبه پولی، نقش بانک‌های مرکزی و طرفین برای برقراری فرایند است و به یک معنا امکان قطع این پیمان وجود ندارد، مگر آنکه آمریکا هم بانک عامل این پیمان و هم در مقیاس بزرگ‌تر، بانک‌های مرکزی طرفین پیمان را تحت تنبیه (قطع از سیستم دلار) یا تحریم (ارسال به SDN LIST) قرار دهد که هزینه مالی و سیاسی چنین اقدامی برای طرف آمریکایی بسیار بالاست.

درواقع حتی در پرونده هسته‌ای که یک رژیم تحریمی مبتنی بر قطعنامه‌های سازمان ملل ایجاد شده بود هم آمریکا‌هی برای تحریم بانک مرکزی ایران ناچار از زمینه‌چینی فراوان و هزینه‌کرد سیاسی بسیار بودند. حال وضعیتی را فرض کنید که آمریکا برای بستن یک کانال انتقال ارز، ناچار از تنبیه بانک مرکزی ترکیه یا زارت بانک ترکیه نیز تحریم مجدد بانکس مرکزی ایران برخلاف برجام باشد. هزینه سیاسی چنین مواردی، آن را عملاً غیرممکن می‌کند.

بنابراین به‌لحاظ فنی، حذف دلار از مبادلات و انتقال مرادات به ارزهای محلی در چارچوب پیمان‌های دوچانبه، هم در کوتاه‌مدت و هم در بلندمدت به صورتی قابل اطمینان اثر ضد تحریمی خواهد داشت.

■ **کارشناس مدیریت مالی**